

کاریگه‌ری شه‌په‌که‌ی حه‌ماس- ئیس‌رائیل له‌سه‌ر کوردستان

13-10-2023

نووسه‌ره‌کان

زریان روژه‌لاتی

کورتە : له ئەگه‌ری فراوانبوونی به‌ره‌کانی شه‌ر و ته‌شه‌نه‌کردنیدا، هه‌م ئێران هه‌م گرووپه‌ شیعییه‌کانی عێراقه‌ نایانه‌وێت هه‌ری‌می کوردستان به‌پاده‌یه‌ک به‌هێزیی‌ت که‌ له‌ قسه‌یان ده‌رچێت، یان لانیکه‌م دژیان بێت و حیزبه‌کانی روژه‌لاتیش نزیک‌ی سنوور بن.

به ئەگەری زۆر شەری ئەمجاری ئیسرائیل - حماس وەرچەرخانیکی دیکە له پێگەیی هەریمی کوردستان له سیاسەتی نۆدەولەتیدا دروست ئەکات، ئەویش دواي ئەوهی که له قوناخی دواي داعش پەراویزخرا بوو.

بەرله هەموو شتیکی، هێرشە خاڤلگیرکەرانهکەیی حماس، واتایکی زیاتر دەدات بەو گۆشارە زۆرەیی که ئێران لەماوهی زیاتر له بەک سالی رابردوودا خستییه سەر هەریمی کوردستان سەبارەت بەحیزبەکانی رۆژهەڵات. هەر وادەشی گۆشارە پەیتاپەیتاکانی بەغداش لەسەر هەولێر واتادارتر بکات، ئەویش لەکاتییدا که بەرپرسیانی کورد زیاتر له هەر قوناخیکی دیکە نامادەیی سازش بوون. لەوانەیه ئەوانە بەشیکی بووبن له و پلانی فراوانەیی شەر که ماته‌وزەیی کاریگەری دانانی لەسەر جوگرافیاپەکی فراوان له غەزە و ئیسرائیلەوه بگره هەتا کوردستان و ئێران تێدايه.

له ئەگەری فراوانبوونی بەره‌کانی شەر و تەشەنه‌کردنیدا، هەم ئێران هەم گروپە شیعیه‌کانی عێراقە ناپانەوێت هەریمی کوردستان بەراوه‌یک بەهیزبیت که له قسه‌یان دەرچیت، یان لانیکه‌م دژیان بێت و حیزبەکانی رۆژه‌ڵاتی‌ش نزیکی سنوور بن.

هەر و هەبا بایه‌خی جوگرافیاي کوردستانیش بۆ لایه‌نه‌ دژبەرەکان شتیکی حاشاه‌ئەنگره. کوردستان بەلای کیدا بیشکینیت‌ه‌وه کاریگەرییه‌کی گرنگ له‌سەر دۆخه‌که‌ دادەنیت، ئەمەش تەنیا له‌بەر هیزه‌ سیاسی و سەربازییه‌کی خۆی نییه، بە‌لکوو بەهۆی پێگه‌ جوگرافیه‌که‌یه‌تی. بۆ ئێران کوردستان رینگیه‌کی وشکانی گرنگه‌ بۆ گه‌یشتن به‌ سووریا و له‌ویش‌ه‌وه‌ بۆ لوبنان و دهریای سپی و گه‌یشتن به‌ بیره‌ گریمانە‌یه‌کانی شەر. بۆ رۆژئاواش بە‌تایه‌تی ئەمریکا که پالپشتی له ئیسرائیل ده‌کات، کوردستان خالیکی گرنگی رینگرنه‌ له فراوانبوونی هیزی ئێران یان تەنانه‌ت بۆ لاواژکردنی. له‌ دۆخیکی شەرپدا ئەگەر کورد لایه‌نیک بێت، بۆ نموونه‌ له‌وانه‌یه‌ بە‌لاده‌ستی موشه‌ک و درۆن گرتی بۆ دروستبکات بە‌لام شاخی سەرکیش و ناوچه‌ی سه‌ختی سنووری، پێگه‌یه‌کی سنراتیزی گرنگی پێ‌ دهبه‌خشیت. بۆیه‌ به‌ ئەگەری زۆر له‌ حاله‌تی زیادبوونی شەرپدا، تاران زیاتر هه‌ولی راگرتنی دلی هه‌ولێر دەدات. سەرنج‌راکێشه‌ که هەر دواي شەرپه‌که‌ش بوو که دادگای فیدرالی بپاریکی خۆی بۆ رینگرتن له‌ گه‌رانه‌وه‌ی پارتی بۆ باره‌گاکانی له‌ که‌رکووک هه‌لوه‌شانده‌وه‌ و مافی گه‌رانه‌وه‌ی پندا.

بێگومان شەر شتیکی باش نییه‌ بە‌لام حاشا له‌وه‌ش ناکریت که هیشتا کاریگه‌رت‌ترین رینگه‌ی وەرچەرخانه‌ له‌ سیاسه‌تی دنیا، وه‌ک ئەوه‌ی که رۆبەرت گیلپین باسی لیکردبوو. شەری ئەمجاره‌ هەرچۆنیک کۆتایی پێ‌ بێت، سەرنج بۆ سەر دۆسیه‌ی فەله‌ستین و کوردیش له‌ رۆژه‌ڵاتی نیه‌‌پراست راده‌کیشیت.

هه‌لبه‌ت دوا‌جار ئەوه‌ی گرنگه‌ تەنیا ره‌خسانی هه‌ل و دهرفه‌ته‌کان نییه، بە‌لکوو چۆنیه‌تی که‌لک وەرگرتنه‌ لێیان. ده‌بێ‌ چاوه‌رچێ‌ بین بزاین دهرفه‌تی ئەمجاره‌ چۆن ده‌بێ‌ و عاقیبه‌تی چی ده‌بێت!